

Мар'яна СЛУЖИНСЬКА

ЗАЗИРАЮЧИ У ГЛИБИНУ ВІКІВ

Нариси історії медицини / За ред. проф. С. Кухти. — Львів: ЛНМУ імени Данила Галицького, 2007. — 244 с.

Зазираючи у глиб віків, професор Степан Кухта віродив пам'ять про 35 лікарів, що працювали в Україні та за її межами. Забуті імена спалахнули в повній своїй величі, виринули їх постаті в постійному заклопотанні, як перемогти біль, повернути здоров'я. Серед них Андрій Крупинський, Карл-Прокіп Каліга, Євген Озаркевич, Софія Окуневська, Андрій Гонька, Софія Парфанович, Маркіян Панчишин, Ярослава Криштальська, Олександр Коваль, Яків Небиловець, Василь Микетюк, Любомира Луцик, Євстахій Гоцко, Микола Данилевський, Георгій Чучмай, Тарас Заболотний та багато інших. Книжка містить розповідь про античних богів та лікарів Давньої Греції.

В „Нарисі історії медицини Львова“ відтворений соціальний та освітній фон тогочасного міста, на якому вирисовувалися постаті і лічців, і лікарів, і хірургів. Не забута княгиня Ольга, що видала наказ доглядати хворих якраз жінкам, князі Володимир Великий та Ярослав Мудрий, що в 996 і 1096 роках закріпили медичну справу за монастирями, згаданий багатий досвід зелійників княжої держави, особлива увага приділена онуці Володимира Мономаха Євпраксії (1108—1180), яку в народі називали Добродією за вміння лікувати мазями. Від Київської держави автор переходить до розвитку медицини княжої доби, згодом до Данила Галицького. На схилах Замкової гори у Львові побудований перший медичний осередок завдяки князю Левові та дружині Констанції, яка офірувала на його створення свій посаг. Старовинна церква Юра також мала монастир, при якому був притулок для хворих. З настанням Магдебурзького права кількість притулків збільшувалася. У роботі згадані аптекарі Клеменс 1445 рік та Василь Русин.

А далі опис „величезного міста Львова“, який має понад сто малих церков і сорок монастирів з дзвіницями, у кожному з них по двісті, триста ченців. І ми поринаємо в морок вузьких вулиць з прекрасними будинками, куди заїздили через великі і широкі брами коні, запряжені в

вози, і на просторах подвір'ях їх зустрічали жінки з дітьми, а по кутках гніздилися курочки, бігали котики... Це фантазія читача, який добре знає старовинні будинки Львова з внутрішніми подвір'ячками, а Степан Кухта описав усе, спираючись на архівні документи, науково й одночасно легко та цікаво, а крім того, повчально, бо наша високорозвинена медицина виросла не на порожньому місці, а мала свої глибокі корені в попередніх державах — скіфській, княжій, козацькій... У книжці С. Кухти підкреслюється тяглість розвитку медицини аж до 1772 року, коли Галичина й Володимирія дісталися Австрії, аж до створення медичного факультету Львівського університету 1784 року. А згодом до створення народної лічниці за кошти Митрополита Андрея Шептицького. Закінчується розповідь створенням Українського лікарського товариства на чолі з Мар'яном Панчишином і відродженням Лікарської комісії НТШ. Не забув Степан Кухта згадати вклад українців-лікарів Північної Америки, які в еміграції зберегли традиції краю, тоді як в Україні (УРСР) національні громадські організації були заборонені й закриті.

У книжці багато нарисів, присвячених історії кафедри терапевтичної стоматології розвитку львівської стоматологічної школи, проблемам становлення української термінології, науковим досягненням та особливостям підготовки сучасного лікаря стоматологічного профілю.

Книжка цікава для лікарів різних профілів, особливо для молоді, яка з гордістю сприймає славне минуле і стрімке сходження угору в царині медицини.